

Sygn. akt IV CSK 328/09

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 lutego 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Barbara Myszka (przewodniczący)

SSN Krzysztof Pietrzykowski (sprawozdawca)

SSN Dariusz Zawistowski

w sprawie z powództwa Bank (...)
przeciwko Syndykowi masy upadłości M.(...) Spółce z o.o. w O.
o wyłączenie z masy upadłości i o wydanie,
po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej
w dniu 4 lutego 2010 r.,
skargi kasacyjnej strony powodowej
od wyroku Sądu Okręgowego w O.
z dnia 19 marca 2009 r., sygn. akt V Ga (...),

- 1. oddala skargę kasacyjną;**
- 2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 3.600 (trzy tysiące sześćset) złotych tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Bank (...) z siedzibą w N. wniósł przeciwko syndykowi masy upadłości M.(...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w O., której jedynym współnikiem jest niemiecka spółka S.(...) GmbH, powództwo o wyłączenie z masy upadłości wymienionych w pozwie rzeczy ruchomych o wartości 2.749.393 złotych.

Wyrokiem z dnia 7 listopada 2008 r. Sąd Rejonowy w O. oddalił powództwo i orzekł o kosztach postępowania.

Sąd Rejonowy ustalił, że dnia 11 maja 2007 r. Bank (...) (cesjonariusz) zawarł ze spółką M.(...) (cedentem) umowę „przeniesienia własności ruchomości z tytułu zabezpieczenia dodatkowego”. W preambule umowy strony odwołały się do dwóch umów zawartych dnia 20 kwietnia 2007 r.: „umowy kredytowej najwyższego pierwszeństwa” oraz „umowy powierniczej”. Według ostatnio wskazanej umowy, Bank (...) miał jako powiernik sprawować zarząd nad jakimkolwiek zabezpieczeniem udzielonym przez dłużników, którzy dokonali abstrakcyjnego uznania długu. „Pierwotnymi kredytobiorcami” według umów zawartych dnia 20 kwietnia 2007 r. oraz wcześniejszych umów kredytowych z dnia 7 lipca 2005 r. i z dnia 7 grudnia 2005 r. była spółka S.(...) GmbH i różne spółki od niej zależne, m.in. spółka M.(...). W umowie z dnia 11 maja 2007 r. zdefiniowano pojęcie „ruchomości” oraz przewidziano, że przeniesienie własności i posiadania samoistnego ruchomości na rzecz cesjonariusza następuje z zastrzeżeniem warunku zawieszającego, którym będzie wysłanie powiadomienia przez cesjonariusza. Pismem z dnia 21 czerwca 2007 r. Bank (...) zawiadomił spółkę M.(...) o istnieniu trwałego niewykonania umowy kredytowej i o natychmiastowej wymagalności kredytu, a pismem z dnia 25 czerwca 2007 r. – o zamiarze zaspokojenia wierzytelności kredytowej z ruchomości będących przedmiotem umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie. Dnia 26 czerwca 2007 r. otwarto postępowanie upadłościowe spółki S.(...) GmbH, a dnia 13 lipca 2007 r. Sąd Rejonowy w O. ogłosił upadłość spółki M.(...) na jej wniosek z dnia 29 czerwca 2007 r. Bank (...) złożył sędziemu – komisarzowi wniosek o wyłączenie z masy upadłości i wydanie rzeczy ruchomych objętych zabezpieczeniem, który został przez sędziego – komisarza oddalony postanowieniem z dnia 2 lipca 2008 r.

Sąd Rejonowy podkreślił, że powód sformułował uzasadnienie pozwu w sposób daleko wykraczający poza twierdzenia zawarte we wcześniejszym wniosku o wyłączenie z masy upadłości, co jest niedopuszczalne stosownie do art. 74 ust. 3 w związku z art.

73 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1361 ze zm.; dalej: p.u.n.). Według Sądu Rejonowego, przewłaszczenie na zabezpieczenie zostało dokonane jako nieabstrakcyjne, za podstawę ma bowiem własny dług „równoległy” przewłaszczającego. To zaś, że ten dług ma charakter abstrakcyjny, nie ma znaczenia do oceny charakteru przewłaszczenia. Sąd Rejonowy stwierdził też, że, zgodnie z art. 127 ust. 3 p.u.n., bezskuteczne jest w stosunku do masy upadłości zabezpieczenie dokonane przez upadłego w terminie dwóch miesięcy przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Pozwany w odpowiedzi na pozew wykazał przesłanki bezskuteczności zabezpieczenia, powód zaś w stosownym czasie, tj. we wniosku o wyłączenie, nie postawił zarzutu niewiedzy o podstawie do ogłoszenia upadłości. Zdaniem Sądu Rejonowego, skutek przewłaszczenia, który nastąpił dnia 25 czerwca 2007 r., zastał dług „równoległy” już istniejący, lecz niewymagalny.

Powód wniósł apelację od wyroku Sądu Rejonowego, zarzucając naruszenie art. 74 ust. 3 i art. 127 ust. 3 p.u.n., a także sprzeczność ustaleń faktycznych z materiałem dowodowym.

Sąd Okręgowy w O. wyrokiem z dnia 19 marca 2009 r. oddalił apelację i orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego, dzieląc argumentację Sądu Rejonowego w kwestii wykładni i zastosowania przepisów art. 74 ust. 3 w związku z art. 73 ust. 1 p.u.n. oraz art. 127 ust. 3 p.u.n. Sąd Okręgowy uznał w szczególności, że dług był niewymagalny w chwili ustanowienia zabezpieczenia, skoro powód już po ustanowieniu zabezpieczenia pismem z dnia 21 czerwca 2007 r. zawiadomił spółkę M.(...) o wymagalności kredytu. Sąd Okręgowy podkreślił też, że powód wiedział o istnieniu podstaw do ogłoszenia upadłości spółki M.(...).

Powód w skardze kasacyjnej zarzucił naruszenie przepisów postępowania, mianowicie art. 74 ust. 3 w związku z art. 73 ust. 1 p.u.n. oraz art. 378 § 1 i art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c., a także naruszenie prawa materialnego, mianowicie art. 127 ust. 3 p.u.n.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Nie jest trafny zarzut naruszenia art. 74 ust. 3 w związku z art. 73 ust. 1 p.u.n. Według tych przepisów, we wniosku o wyłączenie z masy upadłości należy podać wszystkie twierdzenia, zarzuty i dowody, chyba że ich powołanie było niemożliwe. W razie oddalenia takiego wniosku, wnioskodawca może w drodze powództwa żądać wyłączenia mienia z masy upadłości. W pozwie można powołać tylko takie twierdzenia,

zarzuty lub dowody, których nie można było powołać we wniosku. Z powołanych przepisów wynika, że prekluzją dowodową są objęte wszystkie twierdzenia, zarzuty i dowody, które można było powołać we wniosku. Jeżeli więc wnioskodawca znał je w chwili wystąpienia z wnioskiem, jest obowiązany do ich podania, nawet gdy potrzeba ich powołania wyłoni się później. W okolicznościach niniejszej sprawy powód dopiero w pozwie przytoczył wiele nowych twierdzeń i zarzutów dotyczących związku umów przewłaszczenia z umową kredytową i umową powierniczą oraz podniósł zarzut braku wiadomości o podstawach upadłości w chwili dokonywania zabezpieczenia. We wniosku o wyłączenie rzeczy z masy upadłości, znajdującym uzasadnienie w umowach przewłaszczenia tych rzeczy na zabezpieczenie, które zostały zawarte w okresie krótszym niż dwa miesiące od dnia złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, należało zatem podać wszystkie twierdzenia i zarzuty świadczące o tym, że umowy te nie są objęte sankcją bezskuteczności przewidzianą w art. 127 ust. 3 p.u.n. Sądy orzekające w sprawie miały zatem podstawy do nieuwzględnienia tych twierdzeń i zarzutów, biorąc pod uwagę szczególną konstrukcję prekluzji dowodowej zawartej w art. 74 ust. 3 p.u.n. Analogiczne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia 9 października 2009 r. wydanych w sprawach IV CSK 145/09, IV CSK 155/09 i IV CSK 169/09.

Nie jest też uzasadniony zarzut naruszenia art. 127 ust. 3 p.u.n., zgodnie z którym bezskuteczne w stosunku do masy upadłości jest zabezpieczenie długu niewymagalnego, dokonane przez upadłego w terminie dwóch miesięcy przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Jednak ten, kto otrzymał zabezpieczenie, może w drodze powództwa lub zarzutu żądać uznania zabezpieczenia za skuteczne, jeżeli w czasie dokonania zabezpieczenia nie wiedział o istnieniu podstawy do ogłoszenia upadłości. W okolicznościach niniejszej sprawy nie budzi wątpliwości, że zabezpieczenie dotyczyło długu niewymagalnego, skoro powód dnia 21 czerwca 2007 r. zawiadomił spółkę M.(...) o istnieniu trwałego niewykonania umowy kredytowej i o natychmiastowej wymagalności kredytu, a dnia 25 czerwca 2007 r. – o zamiarze zaspokojenia wierzytelności kredytowej z ruchomości będących przedmiotem umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie. Umowa przewłaszczenia rzeczy ruchomych na zabezpieczenie została zawarta dnia 11 maja 2007 r., a wniosek spółki M.(...) o ogłoszenie jej upadłości został wniesiony dnia 29 czerwca 2007 r., a więc w ciągu dwóch miesięcy od zawarcia umowy. Niewątpliwie zaś powód, zawierając dnia 11 maja 2007 r. umowę przewłaszczenia na zabezpieczenie, był dobrze zorientowany w sytuacji

finansowej spółki S.(...) GmbH i różnych spółek od niej zależnych, w tym spółki M.(...), wiedział zatem o istnieniu podstawy do ogłoszenia jej upadłości.

Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku szczegółowo odniósł się do wszystkich zarzutów podniesionych w apelacji powoda, dlatego zarzut naruszenia art. 378 § 1 k.p.c. jest nietrafny. W konsekwencji nie zasługuje też na uwzględnienie zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c., ponieważ uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego zawiera wszystkie konieczne elementy wymienione w tym przepisie.

Z przedstawionych powodów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł jak w sentencji.